

neorijentirani v akustičnih razmerah dvorane in zato nekoliko nemirni, so se že v drugi polovici Škerjančevega dela lepo strnili in igrali potem zlasti Čajkovskega tako mladeniško zanosno, njim na čelu njih izborni temperamentni primarij, da so fascinirali celo dvorano, dasi naša publika ni še preveč vajena tako težkim stvarjem.

Če nam bo sreča mila, da postane ta kvartetna združba temelj stalnemu slovenskemu kvartetu, bo ta dan tudi v tem pogledu ostal pomemben v naši kulturni zgodovini.

Društvo „Ljubljanski Zvon“ samo, ki je pri koncertu nastopilo z nekaj zbori, pa si naj šteje med svoja najboljša dejanja to, da je dalo s svojim nastopom prijazen okvir kulturno tako važnim pojavom in kumovalo krstu Škerjanca enako, kakor sta pred leti ob njegovi pomoči prvič stopila pred slovenski svet naš Ravnik in naš Rijavec.

Anton Lajovic.

Edmond Rostand (1868—1919), eno najbolj slovečih imen v sodobni francoski dramatiki. Kakor je bil v svojem knjižnem delovanju glasnik heroizma, zlasti v mojstrovini *Cyrano de Bergerac* (1897), tako je bil sam junak tekom zadnjega svetovnega spopada. Nazadnje pa je prišla mala Španka in mu dala udarec, češ: *A la fin de l'envoi, je touche*. Pokopali so ga letos 20. svečana v Marsilji, rojstnem mestu njegovem.

Rostand je pisal zgolj verze, vendar čista lirika obsega le zbirko *Musardises* (igračkanje), ostala dela so dramatična, z močnim nadahom romantike. *Les Romanesques* (1894) in *la Princesse lointaine* (1895), kakor tudi *la Samaritaine* (1897) niso pravzaprav prinesli nobene nezaslišane note, njih glavna zasluga je lehkotna in živa domišljija, blesteč in barvit izraz, prikupila so se tem lažje, ker se je bilo občinstvo že naveličalo realizma in naturalizma, kakor jim ga je nudil „*théâtre rosse*“. Te dobre lastnosti so se pri naslednjih igrokazih še znatno povečale. Tako je žel *Cyrano* spričo zapletene intrige, iskrece versifikacije in srečnih besednih najdeb zavisti vreden uspeh, katerega ni mogel zabrisati *Aiglon* (1900). Zadnje Rostandovo delo, ki se je uprizarjalo po vseh večjih svetovnih odrih, je pa živalska komedija *Chantecler* (1910), polna rafiniranih „*trouvailles*“ in es-prita, do preobloženosti. Marsikateri Francoz se je spominjal v trdi preizkušnji gorostasne vojne lepih stihov petelinovih, ki pravi „*Po noči verjeti na luč, je lepo (c'est la nuit qu' il est beau de croire à la lumière)*“.

Ni naš namen, obširno razpravljati o Rostandovih vrlinah, tem manj, ker je že „Zvon“ prinesel Juvančičevo daljšo študijo, Naši Zapiski pa Šmalčevo o priliki *Chanteclera*. *Cyranov* avtor je užil toliko slave, da je bil že otopel za nje mik in čar; največja uteha mu je bila naposled v ljubezni. Razumevanje je gotovo nahajal v najožjem krogu; sin in žena sta sama znana literata. Pa tudi stanovski tovariši so ga v splošnem visoko čislali.

V imenu književnikov se je poslovil od njega pisatelj *Haraucourt*, ki je povdarjal, da Rostand ni pel samo iz sebe, temveč iz celega naroda. Primerja ga liri, zasajeni v rodna tla, od vseh strani domovine se lové vetrovi v njene strune, glasovi vseh pokrajin izzvanjajo v njej! Enako ditirambski so ga slavili drugi slovstveniki kot narodnega poeta, tako da je ministrstvo *Arnyvelde* otvorilo v listu *Lutetia* poizvedbo „Kaj je narodni pesnik?“ Mora-li biti dramatik in potemtakem znan najširši publiki, ali je lahko zgolj lirik in tako poznat domači in tuji eliti ter šele ščasoma širjim slojem? Je-li nje-

gova prva čednost „panache“? Odgovor je bil vsekakor ta, da zavzema Rostand poleg najbolj narodnega pesnika V. Hugoja častno mesto, pa naj obdeluje katerekoli predmete, torej brez ozira na to, da se v mušketirjevi zgodbi zreali cela Francija. Zakaj pravi umetnik je vselej naroden, tudi če prikazuje edino grške, rimske ali hebrejske žaloigre kakor n. pr. Racine. Shakespeare je nacionalen že zbog Hamleta, Beneškega trgovca ali Nevihte. Le o Goetheju je sodil Moréas: „Goethe je največji med Nemci, to se pravi najmanj Nemec“, Toda temu so krivi njegovi rojaki.

A. Debeljak.

Paul Claudel nam ni čisto tuje ime. Pred vojno nam ga je predstavil A. Ogris v „Omladini“. Ta težki, mistični pesnik in dramaturg, razen v ozkem krogu, ni posebno češčen v Babilonu ob Seini, deloma zbog svojega „hermetičnega“ značaja (*Jeune fille Violaine, Co-naissance de l'Est*), še bolj pa zavoljo svoje stalne odsotnosti. On je namreč pooblaščen minister. Pred leti je deloval v Kini, svetovni požar ga je pa zalotil v Hamburgu, potem ga nahajamo v Italiji, dve leti v Braziliji, kjer je storil dosti uslug zaveznikom, zlasti francoski trgovini in narodnemu gospodarstvu. Pri vsakdanjih poslih je dokazal latinsko jasno duha ter je tako uravnovesil drugo smer svoje notrine, megleno spekulativno delavnost. V kratkem objavi poleg drugega fantastično komedijo *L'Ourse et la lune*, in balet *l'Homme et son désir*, poprej namenjen plesavcu Nižinskemu, zakaj pisatelj *Tête d'or* občuduje prelestno umetnost ruskih plesov.

A. D.

Naši prevodi. J. Šest je prevedel Andrejeva dramo „Dnevi našega življenja“ in Arcibaševa dramo „Gorečnost“. Sedaj prevaja dramo Arcibaševa „Sovražniki“ in kneza Volkonskega „Človek na sceni“. J. Vidmar je prevedel iz Andrejeva: „Misel“, „Povest o sedmih obešencih“, „V megli“, „Brezdno“ in „Plat zvona“.

== NOVE KNJIGE. ==

Uredništvo je prejelo v oceno sledeče knjige (z zvezdico () označene knjige so natisnjene v cirilici):*

Jurčič, Josip. Zbrani spisi. Druga izdaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. V Ljubljani, 1919. Izdala in založila „Tiskovna zadruga“. I. zvezek (Pesmi. Narodne pravljice in pripovedke. Spomini na deda. Prazna vera. Uboštvo in bogastvo. Jesensko noč med slovenskimi polharji. Juri Kozjak. Domen.) XXIV—503 str. 12 K.

Vošnjak, Bogumil. Poglavlje o stari slovenski demokraciji. Z epilogom N. Županića. Iz angleščine preložil V. Zupanc. V Ljubljani, 1919. Natisnila in založila Zvezna tiskarna. 17 str. 2 K.

Dostojevskij, F. M. Besi. Roman v treh delih. Preložil Vladimir Levstik. V Ljubljani, 1919. Založila „Tiskovna zadruga“. 2 zvezka. 758 str. 30 K. (Prevodna knjižnica, 1).

Erjavec, Fran. Naša Istra. V Ljubljani, 1919. Tiskala in založila Zvezna tiskarna. 20 str. 1 K.

Aus der neuen slovenischen Lyrik. Übersetzt von Anton Funtek. Laibach. Gedruckt bei Ig. v. Kleinmayr u. Fed. Bamberg. 1919. 64 str. (Privaten tisk.)